E-mail gemeente@oss.nl

www.oss.nl

Postbus 5

5340 BA Oss

Aan de raads- en commissieleden

Wilt u bij uw reactie de

datum van deze brief en

Datum	Ons kenmerk	Behandeld door	Doorkiesnummer
13-03-2019		R. Kraus	9402

Onderwerp

Voortgang in de Regionale Energie Strategie (RES)

Bijlagen: 2

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij informeer ik u over de voortgang in de Regionale Energie Strategie (RES).

Aanleiding

Bijgaand treft u de startnota Regionale Energie Strategie (RES) voor onze regio Noordoost Brabant (NOB) aan. Wij vragen uw Raad deze vast te stellen. Wij hebben niet gekozen voor de mogelijkheid om deze startnotitie als College vast te stellen en te volstaan met deze aan uw Raad ter kennisname toe te zenden. Dit op grond van de verstrekkende consequenties en het commitment dat kort na de zomer van ons als gemeente gevraagd wordt op de te nemen maatregelen. Afgesproken is dat de Raden dan de concept-RES vaststellen.

Tijdens de regionale bijeenkomst voor gemeenteraden in onze Raadzaal op 6 februari is toegelicht wat de RES is. Uit vragen vanuit de zaal bleek dat er bij een aantal deelnemers nog weinig herkenning was met de regionale energie-opgave. Vandaar dat wij in deze Raadsinformatiebrief kort weergeven wat de RES voor Oss betekent en wat de dilemma's zijn die wij voorzien.

Wat is de RES ?

In december 2018 heeft onze regering het ontwerp-Klimaatakkoord gepresenteerd waarover, ook politiek, zoveel is te doen. Het is de Nederlandse uitwerking van internationale klimaatafspraken. Het ontwerp is een omvangrijk samenhangend pakket waarmee Nederland in 2030 de uitstoot van CO_2 met ten minste 49 procent wil terugdringen. Deze afspraken worden nu doorgerekend.

Dit ontwerp is tot stand gekomen via de 5 zgn klimaattafels : gebouwde omgeving, mobiliteit, landbouw en landgebruik, elektriciteit en industrie. Aan deze tafels zijn door bedrijven, organisaties en overheden de plannen bedacht voor de CO2-reductie binnen ieders sector.

De invulling voor de tafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving moet nu van onderaf tot stand komen. Daarvoor is ons land in 30 energie-regio's opgedeeld. Zij moeten voor 1 oktober "een bod" doen hoe zij denken de opgave voor hun regio in te vullen. Deze 30 regionale strategieën moeten dan optellen tot de nationale opgave. Als zou blijken dat de optelsom niet toereikend is, dan zal de restant-opgave worden verdeeld over de regio's. Ter indicatie : van de totale CO2-uitstoot in de regio Noordoost Brabant komt 43% voor rekening van de Gebouwde omgeving (bron: Klimaatmonitor).

Waar gaat de RES over ?

In de RES staat beschreven welke strategie de regio hanteert om energiedoelstellingen te bepalen en te behalen. Deze geeft inzicht in de mogelijkheden voor regionale energie-opwekking en besparing, keuzes die gemaakt worden op basis van de verkenningen, verdeling van bronnen (voor warmte) en de consequenties voor de energie- infrastructuur én een overzicht van lopende projecten, plannen en strategische keuzes.

Met de RES-aanpak wordt de potentie van grootschalige opwekking van elektriciteit en warmte voor Nederland, en dus ook voor onze regio, in beeld gebracht op basis van de vele data die beschikbaar zijn. Op basis daarvan geven wij als regio aan waarom we bepaalde mogelijkheden wel of niet willen benutten.

Samen met de concept RES wordt er een plan van aanpak voor de Regionale Strategie Warmte uitgewerkt, inhoudende overzichten van :

- alle beschikbare warmtebronnen binnen de regio
- de totale warmtevraag binnen de regio
- de bestaande en geprojecteerde infrastructuur voor warmte
- En een beschrijving van wat realistisch gezien de bruikbare bronnen zijn binnen de regio in tijd en geld.

Meekoppelkansen

De regio's kunnen, als ze dat willen, naast de verplichte onderdelen elektriciteit en gebouwde omgeving de keuze maken om in hun bod naar het Rijk de kansen van koppeling aan andere economische en sociaal-maatschappelijke opgaven mee te nemen. In onze provincie doen we dat en wel op grond van de volgende argumenten:

- Het totale energiesysteem wordt efficiënter (ruimtegebruik, opslag, aansluiting restwarmte, kosten etc.) als we alle transitiepaden in samenhang beschouwen en regionaal afstemmen.
- Er liggen economische kansen (innovatie, werkgelegenheid) en milieukansen (luchtkwaliteit), vooral in de transitiepaden mobiliteit en industrie, die we beter kunnen pakken als we daar provinciaal en regionaal extra inspanning op leveren.
- Hierdoor ontstaan meer kansen voor een realiseerbaar en maatschappelijk acceptabel transitieproces.

Afgesproken is daarbij wel dat die bredere scope niet mag leiden tot vertraging in het RES-proces.

Mijlpalen

In Oss hanteren wij al langer het uitgangspunt dat we de energie-opgave "van veilig ver weg naar concreet dichtbij" brengen. Het ontwerp-Klimaatakkoord en de RES leggen dat nu ook op. De stip op de horizon blijft weliswaar energieneutraal in 2050, maar in 2030 moet 49% CO_2 reductie zijn gerealiseerd. Daarvoor zijn nu ook nieuwe tussentijdse mijlpalen bepaald. In 2021 moet de RES zijn verwerkt in het lokale- en provinciale Omgevingsbeleid en moet er een warmtevisie zijn opgesteld. In 2025 moeten de vergunningen voor grootschalige opwekking van elektriciteit en warmte zijn verstrekt.

Samenwerking met maatschappelijke partners

Het is de bedoeling dat de RES gedragen wordt door maatschappelijke partners, bedrijfsleven en bewoners. De RES gaat uit van maatwerk en maatschappelijk draagvlak. Daarbij zijn kostenefficiency, ruimtelijke kwaliteit en maatschappelijke acceptatie belangrijke principes in de totstandkoming van de afspraken en de uiteindelijke uitkomsten van de RES.

Daarvoor moet breed worden samengewerkt. Niet alleen bij de voorbereiding maar ook bij de implementatie van projecten. Door samenwerking tussen de provincie, waterschappen, gemeenten, de netbeheerders, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgerinitiatieven te bevorderen kunnen gezamenlijk gedragen keuzes worden bevorderd.

Omgevingsvisie

Het RES-proces is nauw verbonden met de implementatie van de Omgevingswet en de daaruit voortkomende Omgevingsplannen. De RES is een bouwsteen voor het omgevingsbeleid van

gemeenten, provincies en Rijk, waarin integrale besluitvorming over de fysieke leefomgeving plaatsvindt. Daarmee krijgen bedrijven en burgers meer zekerheid voor het doen van investeringen. In 2021 moet de RES zijn verwerkt in ons Omgevingsbeleid en onze Omgevingsvisie.

Enkele aandachtspunten

In de risicoparagraaf zijn allerlei risico's benoemd die van invloed kunnen zijn op de ontwikkeling, uitvoering en uitkomsten van het welslagen van dit project. Die spreken voor zich. Enkele aandachtspunten belichten wij hier:

Verschillen tussen partijen

De ambitie in omvang en termijn van de lokale duurzaamheidsdoelstellingen van gemeenten verschilt sterk. Zoals uit het rapport Themaonderzoek Energietransitie in Brabant blijkt, "*zijn er grote verschillen tussen Noord-Brabantse gemeenten in hoe ver zij zijn met de Energietransitie en hoe zij deze aanpakken. Bestuurskracht is hierbij een belangrijke factor*. " Het onderzoek onderscheidt "*trekkers, doeners, meelifters en achterblijvers ".*

Er zijn gemeenten die nog niet of nauwelijks bezig zijn met de energietransitie dan wel zich beperken tot kleine, veilige activiteiten. Ook zijn er gemeenten die expliciet grootschalige energie-opwekking hebben afgewezen. Voor hen is de in de startnotitie gevraagde " *bereidheid om alle mogelijkheden te heroverwegen om te komen tot een 'gewogen' RES* " een extra spannende opgave.

Opvallend is de berekening van de som van de lokale doelstellingen in de startnota. Die laat zien dat de opgetelde ambitie van de deelnemende gemeenten groter is dan de opgave van de RES. Dit zegt echter nog niets over de realisatie(kracht) van gemeenten om hun eigen doelstellingen ingevuld te krijgen. In hoeverre de RES niet als een extra of grotere opgave wordt ervaren, maar als een kans om de lokale doelstellingen te realiseren, zoals de startnota stelt, zal naar onze verwachting dan ook per gemeente anders worden ervaren.

Gemeentegrensoverschrijdende opgave

De bijdrage per gemeente in het realiseren van de regionale energieopgave zal verschillend zijn. Dit heeft te maken met verschillende componenten, zoals bijvoorbeeld:

- het totaal energieverbruik door aantal inwoners, industrie, aantal en omvang van bedrijven;
- het grondoppervlak geschikt voor grootschalige opwek (elektriciteit en warmte);
- een lager energiebesparingspotentieel door kenmerken van de gebouwde omgeving.

Om te komen tot een regionale energiestrategie zullen partijen over hun eigen grenzen heen moeten stappen en strategische overwegingen op regionaal niveau moeten meenemen. De vraag is hoe zich dit verdraagt met het verkrijgen van lokaal bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak.

Programma-aanpak

De programmastructuur RES kent een Bestuurlijke Stuurgroep. Oss en den Bosch hebben een eigen zetel samen met vertegenwoordigers van As50; Land van Cuijk en Meierij. Daarnaast is er een ambtelijke werkgroep en denktank. Elke gemeente zal in het proces mee moeten doen. Ook de mogelijkheden en middelen hiertoe verschillen.

Veel betrokken partijen

Bij de ontwikkeling van de RES zijn veel verschillende partijen betrokken. Dit is een uitdaging gelet op hun belangen, aard en de planning. Complex aan het RES-proces is niet alleen het grote aantal betrokken partijen, maar ook het verschil in werkwijze en belevingsniveau. Sommige partijen zijn al actief aan de slag, waar anderen nog meer bewust moeten worden van de opgave.

Lokaal zal er geschakeld moeten worden met de daar actieve partijen. Zo is er een duidelijke samenhang met bv de prestatie-afspraken van de woningcorporaties en lopende energie-initiatieven binnen onze gemeente.

Communicatie en participatie

Communicatie en participatie zijn kritische succesfactoren voor een gedragen RES. Bij het bepalen van de lokale communicatie wordt continue de afweging gemaakt tussen wat lokaal past en wat regionaal wenselijk is. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de communicatiestrategie.

De ambitie is om ook inwoners van de regio’s te betrekken bij de energietransitie en hen bewust te maken van de omslag die er aan komt. Inwoners worden geraadpleegd en betrokken bij het bepalen van uitganspunten en criteria waaraan de inpassing van energiemaatregelen moet voldoen. In de structuur van de RES ligt het initiatief daarvoor bij de gemeenten.

Betrokkenheid van de gemeenteraad

Er wordt 3x een Raadsinformatie bijeenkomst georganiseerd met een informerend en interactief programma. De eerste is geweest. In mei/juni gaan Raadsleden gezamenlijk aan de slag om de concept-RES vorm te geven. Doel is het begrijpen van elkaars perspectieven en komen tot gezamenlijke regionale oplossingen en het benutten van de kansen. Deze bijeenkomst wordt gepland voor de behandeling van de concept-RES in de Raden. Voor 1 november moet het voorlopige bod zijn ingediend. Voordien moet dit zijn vastgesteld door de gemeenteraden.

Begin 2020 wordt een bijeenkomst georganiseerd aan de hand van de reactie van het Rijk op de concept-RES en over de mogelijk extra opgave die we als regio moeten oplossen. Tussendoor worden de Raden geïnformeerd middels centraal opgestelde raadsinformatiebrieven via de colleges.

Middelen en mankracht

De ontwikkeling van de RES is voor alle betrokken organisaties een nieuwe activiteit. Het is een omvangrijk en complex project, dat intensieve samenwerking vraagt. De inzet van ons als gemeente vraagt capaciteit en geld. Hierin is voorzien.

Tenslotte

Onderdeel van onze energie-ambitie is dat wij tot de koplopers van Brabant willen behoren. Daarbij past dat wij ons vol inzetten voor de RES : zowel bestuurlijk als ambtelijk.
Tegelijkertijd willen we meters maken met onze eigen initiatieven. Wij kunnen ons niet permitteren dat wij daarin afgeremd worden omdat andere gemeenten nog niet zover zijn.
Bovendien vinden wij dat elke gemeente zijn deel van de opgave moet pakken, die past bij diens reële potentie. Ook als dat eerder geen aandacht heeft gehad en dus een versnelling nodig is.
Voor ons kan het delen van kennis en de gezamenlijke aanpak ook grote voordelen hebben. Het is niet bevorderlijk voor een doelmatige en effectieve aanpak van de energietransitie en de gewenste versnelling hierin als elke gemeente het wiel zelf moet uitvinden. Mede daarom zijn wij voorstander van een sterker faciliterende rol van Rijk en Provincie.
Vanuit deze grondhouding zullen wij ons ook blijven opstellen in RES-verband.

Hoogachtend,

mr. J. van der Schoot,
Wethouder Duurzaamheid c.a.

Bijlagen

- Startnotitie RES Noordoost Brabant
- B&W advies RES